

NATUURONDERZOEK AMSTELKWARTIER 3E FASE TE AMSTERDAM

Broedvogels, muurplanten en vleermuizen

Definitief rapport

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Gemeente Amsterdam
Contactpersoon: Mevr. A. Visser
Adres: Weesperstraat 430
Tel: 0651918852
E-mail: a.visser@amsterdam.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V.
Adres: Waaier 64
2451 VW Leimuiden
Tel: 0172 576072
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Auteur: ing. D. Withagen
Kwaliteitscontrole: ing. S. van Lieshout

Projectcode: IBVW1825
Status: Definitief
Datum: 25-4-2020

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gestelde eisen. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel.....	4
1.2	Wettelijk kader	4
2	Onderzoeksmethodiek.....	6
2.1	Broedvogels.....	6
2.2	Muurplanten.....	6
2.3	Vleermuizen.....	6
2.3.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen.....	6
2.3.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen.....	6
2.3.3	Winterverblijfplaatsen	7
2.3.4	Vliegroutes en foerageergebieden	7
2.4	Overzicht inventarisaties.....	7
3	Resultaten.....	8
3.1	Broedvogels.....	8
3.2	Muurplanten.....	8
3.3	Vleermuizen.....	8
3.3.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen.....	8
3.3.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen.....	8
3.3.3	Winterverblijfplaatsen	8
3.3.4	Vliegroutes en foerageergebieden	9
3.4	Beschermde functies projectgebied	9
4	Conclusie en aanbevelingen	10
4.1	Conclusie.....	10
4.2	Aanbevelingen t.o.v. de Wet natuurbescherming.....	10
Bijlage 1:	Kaart resultaten broedvogelonderzoek.....	11
Bijlage 2:	Kaart resultaten vleermuisonderzoek.....	12

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Amsterdam is voornemens het bedrijventerrein gelegen aan het Amstelkwartier te herontwikkelen tot nieuwe stadsbuurt. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

In 2018 is door Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. verkennend natuuronderzoek uitgevoerd middels een quickscan ecologie. Uit de quickscan is gebleken dat het projectgebied mogelijk functies herbergt voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten, beschermde muurplanten en vleermuizen. In opdracht van de gemeente Amsterdam is derhalve een aanvullend natuuronderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door broedvogels met jaarrond beschermde nesten, vleermuizen en naar de aanwezigheid van beschermde muurplanten. Dit rapport bevat de resultaten van het natuuronderzoek en aanbevelingen ten opzichte van de Wet natuurbescherming.

1.2 WETTELIJK KADER

Voor wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Het gaat om soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen deze nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de wet. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

Wanneer er door uitvoering van werkzaamheden sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming, is een ontheffing noodzakelijk.

Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.

Ook kan er mogelijk middels een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten. De huidige gedragscodes zijn nog niet afgestemd op dan wel goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen met effecten op Europees beschermde soorten.

Nestlocaties van vogelsoorten uit categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond op Europees niveau beschermd. Alle vleermuizen zijn op Europees niveau beschermd. De verbodsbepalingen voor Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.1 (vogels) en 3.5 (overige soortgroepen) van de Wet natuurbescherming. Verschillende vaatplanten worden beschermd volgens bijlage 1 van de gedragscode Flora- en faunawet Gemeente Amsterdam¹. In de gedragscode zelf staan maatregelen ter voorbereiding van plannen en projecten (paragraaf 2.2) en standaardmaatregelen voor het vermijden, verminderen (paragraaf 2.3) en het voorkomen (paragraaf 3.1) van schade aan natuurwaarden.

¹ Gemeente Amsterdam, (2009). Gedragscode Flora- en Faunawet Gemeente Amsterdam. Juli 2009, versie 15.

Europees beschermde soorten – Vogels (Artikel 3.1 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Europees beschermde soorten - Overige soortgroepen (Artikel 3.5 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 BROEDVOGELS

Het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten bestaat uit een inventarisatie van nesten in bomen en territoria binnen het projectgebied. Te verwachten soorten in het projectgebied zijn de boomvalk, buizerd, ransuil en de sperwer. De methode voor het inventariseren van broedvogels is gebaseerd op het kennisdocument van de buizerd². Hierbij is rekening gehouden met een bredere onderzoeksperiode om de mogelijk voorkomende soorten boomvalk, ransuil en sperwer ook volledig in het onderzoek mee te nemen. Om de aanwezigheid van broedgevallen en territoria vast te stellen, zijn vijf bezoeken aan het projectgebied gebracht. De bezoeken zijn in de periode 15 maart – 15 juli vanaf één uur voor zonsopkomst tot circa één uur na zonsopkomst uitgevoerd. De inventarisaties zijn verspreid over de aangegeven onderzoeksperiode uitgevoerd met een minimale tussenpose van 10 dagen, teneinde de trefkans op zowel vroeg als later in het seizoen aanwezige soorten te vergroten. Tijdens alle overige inventarisaties is eveneens aandacht besteed aan de aanwezigheid van functies voor broedvogels. In paragraaf 2.4 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden.

2.2 MUURPLANTEN

Het projectgebied is in de periode mei – juli 2019 te voet doorkruist en geïnventariseerd op de aanwezigheid van beschermde flora. Tijdens het onderzoek naar beschermde flora is tevens onderzoek verricht naar een aantal soorten die onder de Wet natuurbescherming geen bescherming genieten, maar wel waardevol worden geacht. Het gaat hier om: steenbreekvaren, tongvaren, zwartsteel, steenhavikskruid, lancetbladige streepvaren en brede wespenorchis. In paragraaf 2.4 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden.

2.3 VLEERMUIZEN

Onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijke functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2017³.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. werkt standaard met de Pettersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

In paragraaf 2.4 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden. De toegepaste methodiek wordt hier per functie nader toegelicht.

2.3.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In de periode 15 mei - 15 juli 2019 is het projectgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit drie rondes, waarvan er één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst is uitgevoerd. De overige twee rondes hebben 's avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang.

2.3.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN EN ZWERMPLAATSEN

In de periode 15 augustus - 15 september 2019 zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Hiervan is één ronde gecombineerd uitgevoerd met het onderzoek naar zwermende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen van vleermuizen.

² BIJ12, 2017. Kennisdocument buizerd, versie 1.0. BIJ12 juli 2017.

³ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017). Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

2.3.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

In de periode 1 augustus – 10 september 2019 is het projectgebied onderzocht op zwermende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit twee rondes van twee uur vanaf middernacht. Hiervan is één ronde gecombineerd uitgevoerd met het onderzoek naar paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Tussen de twee inventarisaties naar zwermplaatsen is een minimum tussenperiode van tien dagen gehanteerd.

2.3.4 Vliegroutes en foerageergebieden

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

2.4 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het natuuronderzoek. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. M. Bouma, ing. B. Dijk, D.T.P. Kinsbergen MSc., ing. S. van Lieshout, K.C.D. Ozturk BSc. en B.O.C.M. van Pinxteren MSc.

Tabel 1: Overzicht inventarisaties data en weersomstandigheden

Datum	Tijd	Hoofdgroep	Activiteit	Weersomstandigheden
19-12-2018	N.v.t.	Flora	Beschermde muurplanten	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 4, 8 °C
12-04-2019	N.v.t.	Broedvogels	Roofvogels	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 8 °C
07-05-2019	N.v.t.	Broedvogels	Roofvogels	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 11 °C
07-05-2019	N.v.t.	Flora	Beschermde muurplanten	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 11 °C
27-05-2019	21:45 – 23:45	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 4, 12 °C
13-06-2019	N.v.t.	Broedvogels	Roofvogels	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 4, 16 °C
26-06-2019	N.v.t.	Broedvogels	Roofvogels	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 21 °C
26-06-2019	03:19 – 05:19	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 18 °C
17-07-2019	N.v.t.	Broedvogels	Roofvogels	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 21 °C
17-07-2019	21:54 – 23:54	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 1, 14 °C
03-08-2019	00:00 – 02:00	Vleermuizen	Winterverblijven (zwermgedrag)	Zwaar bewolkt, windkracht 2, 16 °C
19-08-2019	21:58 – 23:58	Vleermuizen	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half bewolkt, windkracht 4, 16 °C
10-09-2019	00:00 – 02:00	Vleermuizen	Paarverblijven en zwermplaatsen Winterverblijven (zwermgedrag)	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 10 °C
11-10-2019	N.v.t.	Flora	Beschermde muurplanten	Geheel bewolkt, windkracht 5, 15 °C

3 RESULTATEN

3.1 BROEDVOGELS

In het projectgebied zijn potentieel jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Hiervan waren in het broedseizoen van 2019 twee nesten in gebruik. Eén nestlocatie was in gebruik door de ekster en één door de zwarte kraai. Zowel de ekster als de zwarte kraai zijn categorie 5 soorten van de lijst van jaarrond beschermde nesten⁴. Nesten van soorten uit categorie 5 zijn enkel jaarrond beschermd wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Aangezien er genoeg alternatieve nestlocaties in de directe omgeving aanwezig zijn voor zowel de ekster als de zwarte kraai, genieten de nestlocaties in het projectgebied geen jaarronde bescherming.

In het projectgebied is op 12 april een baltsend individu van de zwarte roodstaart waargenomen. Dit is buiten de aangegeven telrichtlijnen (20 april – 10 juli)⁵. Het is derhalve niet zeker dat er een nestlocatie van de zwarte roodstaart in het projectgebied aanwezig is. Op basis van de waarneming is een nestlocatie van de zwarte roodstaart in het projectgebied wel mogelijk. De zwarte roodstaart is een soort uit categorie 5 van de lijst van jaarrond beschermde nesten. Aangezien de zwarte roodstaart in stedelijk gebied broedt, zullen er genoeg alternatieven in de directe omgeving te vinden. Derhalve geniet de mogelijk in het projectgebied aanwezige nestlocatie van de zwarte roodstaart geen jaarronde bescherming. In de toekomst wordt in de nieuwe stadsbuurt rekening gehouden met holtebroeders. In het geplande buurtpark van Amstelkwartier tweede fase zullen nestkasten geplaatst worden, waar de zwarte roodstaart gebruik van kan maken.

Boven het projectgebied zijn enkele overvliegende individuen van de gierzwaluw waargenomen. Deze individuen vertoonden geen binding met het projectgebied. Nestlocaties van de gierzwaluw worden uitgesloten in het projectgebied. In bijlage 1 zijn de resultaten van het broedvogelonderzoek op kaart weergegeven.

3.2 MUURPLANTEN

Tijdens de flora inventarisaties zijn geen beschermde muurplanten aangetroffen in het projectgebied.

3.3 VLEERMUIZEN

Binnen het projectgebied zijn de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis waargenomen. Per onderzochte functie wordt het gebruik van het projectgebied nader toegelicht. In bijlage 2 zijn de resultaten van het vleermuisonderzoek op kaart weergegeven.

3.3.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In het projectgebied zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen aangetroffen. Tijdens het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het projectgebied enkele foeragerende en passerende individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De laatste inventarisatie is vanwege de beperkte toegang van het projectgebied uitgevoerd in de uitlooperperiode van de kraamperiode van vleermuizen. Het is binnen het Vleermuisprotocol 2017 toegestaan om één inventarisatie in de uitlooperperiode uit te voeren. De omstandigheden waren gunstig de resultaten betrouwbaar.

3.3.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN EN ZWERMPLAATSEN

In het projectgebied zijn geen paarverblijfplaatsen of zwermplaatsen aangetroffen. Tijdens het onderzoek naar paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen van vleermuizen zijn in het projectgebied enkele baltsende, foeragerende en passerende individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De baltsende individuen zijn vooral boven de watergangen waargenomen. De baltsende individuen vertoonden geen binding met bebouwing in het projectgebied. Paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden niet verwacht in het projectgebied. In het projectgebied zijn enkele passerende individuen van de ruige dwergvleermuis waargenomen.

3.3.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Er zijn geen indicaties die duiden op de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen in het projectgebied. Tijdens de inventarisaties zijn geen zwermactiviteiten van vleermuizen waargenomen die kunnen duiden op de mogelijke

⁴ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

⁵ www.sovon.nl

aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats. Er zijn ook geen andere verblijfplaatsen aangetroffen die als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden.

3.3.4 Vliegroutes en foerageergebieden

Binnen het projectgebied zijn geen duidelijke, vaste vliegroutes aangetroffen. In het projectgebied zijn passerende individuen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze individuen vertoonden geen duidelijke binding met de aanwezige lijnvormige elementen in het projectgebied. Het projectgebied wordt gebruikt als foerageergebied door enkele individuen van de gewone dwergvleermuis. Deze individuen foerageren vooral boven de brede watergangen ten zuiden en westen van het projectgebied. Boven de geplande ruimtelijke ontwikkelingen is in mindere mate gefoerageerd. Aangezien er genoeg alternatieven zijn in de directe omgeving van het projectgebied, is het foerageergebied niet essentieel.

3.4 BESCHERMDE FUNCTIES PROJECTGEBIED

Het projectgebied bevat elementen welke worden benut door beschermde soorten. In tabel 2 is weergegeven welke beschermde functies zijn aangetroffen in het projectgebied.

Tabel 2: Beschermde functies projectgebied

Wet natuurbescherming	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie
Artikel 3.5, HR IV	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Foerageergebied (<i>niet essentieel</i>)

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

In het projectgebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Binnen het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Er zijn enkele foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen in het projectgebied. Deze individuen foerageren vooral boven de watergangen, aan de randen van het projectgebied. Boven de geplande ruimtelijke ontwikkelingen wordt in mindere mate gevoerageerd. Aangezien er genoeg alternatieven zijn in de directe omgeving van het projectgebied, is het foerageergebied niet essentieel. In het projectgebied zijn geen beschermde muurplanten aangetroffen. Er is geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing inzake de Wet natuurbescherming.

4.2 AANBEVELINGEN T.O.V. DE WET NATUURBESCHERMING

Het is aan te bevelen om de geplande werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren (globaal 15 maart – 15 juli), om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Indien broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden aanwezig zijn mogen deze niet worden verstoord of vernietigd. Bij werkzaamheden in de broedperiode dient door een ter zake kundig ecooloog aanvullende begeleiding op het gebied van broedvogels plaats te vinden om verstoring te voorkomen.

De werkzaamheden kunnen in het actieve seizoen van vleermuizen mogelijk foeragerende individuen van vleermuizen verstoren. Het is daarom aan te bevelen nachtelijke verlichting tot een minimum te beperken, om verstoring van aanwezige individuen van vleermuizen te voorkomen.

Bijlage 1: Kaart resultaten broedvogelonderzoek

Bijlage 2: Kaart resultaten vleermuisonderzoek

